

Eläinten terveyden valvonta 2009

Evira/7307/0411/2010

Eviran raportti
Hyväksymispäivä 4.6.2010

Eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvontayksikkö

Hyväksyjä Jaana Mikkola

Esittelijä Sirpa Kiviruusu

Lisätietoja

Sisällysluettelo

1	VALVONNAN SUUNNITELMALLISUUS JA SEN TOTEUTUMINEN	4
1.1	Kansallinen eläintautien valvontajärjestelmä.....	4
1.2	Vuosittaiset eläintautien seurantaohjelmat.....	6
1.2.1	Vuosittaisten eläintautien seurantaohjelmien toteutumien	6
2	TOIMIJOIDEN LAINKUULIAISUUS JA TUOTTEIDEN SÄÄNNÖSTENMUKAISUUS.....	8
2.1	Todettujen säännöstenvastaisuuksien yleisyys ja tyyppi	8
2.2	Todettujen säännöstenvastaisuuksien analyysi	8
2.2.1	Todettujen säännöstenvastaisuuksien esiintyminen	9
2.2.2	Todetuista säännöstenvastaisuuksista seuraavien riskien luonne	9
2.2.3	Todettujen säännöstenvastaisuuksien perimmäiset syyt	9
3	AUDITOINNIT JA MUU SAATU PALAUTE	9
4	KORJAAVAT TOIMENPITEET (TOIMET TEHOKKUUDEN VARMISTAMISEKSI).....	9
4.1	Toimijoille annetut seuraamukset ja niiden korjaavien toimenpiteiden varmistaminen	9
4.2	Valvontajärjestelmään liittyvät korjaavat toimenpiteet.....	10
5	ARVIO VALVONNAN ONNISTUMISESTA.....	10

1 VALVONNAN SUUNNITELMALLISUUS JA SEN TOTEUTUMINEN

1.1 Kansallinen eläintautien valvontajärjestelmä

Eläintautivalvontaa suoritetaan aina eläinlääkärin asiakaskäynnin yhteydessä. Eläinlääkärien asiakaskäyntien lukumäärä maataloilla ilmoitettiin kuukausi-ilmoituksissa. Lisäksi joidenkin eläintautien osalta toteutetaan vuosittaisia taudin esiintymisen seurantaohjelmia. Jokainen eläinlääkäri on eläintautilain nojalla velvollinen ilmoittamaan tiettyjen eläintautien epäilystä tai esiintymisestä alueellaan joko välittömästi tai kuukausittain.

Eläinten terveys ja hyvinvointi -yksikköön ilmoitetut, välittömään ilmoitusvelvollisuuden perustuvat tautiepäilyilmoitukset vuonna 2009 on esitetty alla olevassa taulukossa.

Eläinlaji	Ilmoitetut määrät	Kliinisiä epäilyjä	Laboratorioepäilyt	Rajoittavat määräykset	Epäilty eläintauti
Naudat	18	13	5	17	BVD, BSE, BT, leukoosi, pernarutto, suu- ja sorkkatauti
Siat	6		6	1	TGE/PCRV, SVD, PRRS, Influenssa A, bruselloosi
Hevoset	2	2		2	EIA
Lampaat ja vuohet	4	5		4	BT, FMD, Orf, Scrapie, CAEV/Scrapie
Kalat	19	7	12	13	VHS, BKD, IPN
Siipikarja	3		3	3	ND
Lemmikit	14	14		0	Rabies
Lepakko	1	1			Rabies
Yhteensä	67	42	26	40	

Kuukausi-ilmoitusten mukaan tiloille tehtiin yhteensä 110013 käyntiä vuonna 2009.

Tarttuvat Eläintaudit Koko vuosi 2009															
T=Tilojen lukumäärä, Y= Yksilöiden lukumäärä															
	Läänit	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	Yht.
Nauta															
Kinokuume Y		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Laidunkuume Y		0	0	1	0	0	0	0	0	1	0	1	0	0	2
Enz.leukoosi serol. Y		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Enz.leukoosi PAD Y		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Punatauti Y		0	1	0	2	0	0	0	0	6	1	1	0	0	10
Virusripuli (kliininen) T		0	1	0	0	0	0	0	0	0	2	0	2	20	0
Pälvisilsa T		0	0	0	0	0	0	0	8	0	1	2	6	0	0
Listerioosi T		0	0	0	0	0	0	0	1	0	1	0	3	0	0
Klostridium T		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Tetanus Y		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
BVD T		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Pasteurelloosi		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Suolitulehdus		0	4	2	0	0	0	0	48	0	39	0	0	2	0
															95

Sika														
Aivastustauti T	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Porsasyskä T	0	0	0	0	0	0	11	0	0	0	0	0	0	11
Sikaruusu Y	0	0	1	246	68	6	240	3	4	3	6	1	0	578
Dysenteria T	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2
Pleuroneum. tartunta T	0	0	0	7	0	0	0	0	0	0	0	0	0	7
Trikiinooosi T	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
M.avium Y	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Pasteurella multocida T	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Clostr.perfringens C T	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Scabies Y	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Sikainfluenssa		3	0	1	0	0	6	0	0	0	0	0	0	10
Siipikarja														
Sikaruusutart. T	0	3	0	1	0	0	6	0	0	0	0	0	0	10
Marekin tauti T	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Gumborotauti T	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
AE, CRD , T	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Hevonen														
Hevosinfluenssa T	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Pääntauti Y	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Tetanus Y	0	3	1	1	0	0	2	0	20	0	0	0	0	27
Virusabortti T	1	1	0	0	0	0	2	2	0	0	0	0	0	6
Turkiseläimet														
Penikkatauti T	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kettusyyhy Y	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Trikiini Y	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Koira														
Penikkatauti Y	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Tarttuva maksat. Y	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Syyhytauti Y	0	2	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4
Kissa														
Kissarutto Y	0	2	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4
Mehiläiset														
Nosemarutto T	0	28	0	8	2	9	0	8	0	0	0	0	0	55
Varroatoosi T	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Esikotelomätä T	0	0	0	1	4	0	1	0	0	1	1	0	0	8
Lammas														
Klostridioosi T	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Listerioosi T	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Poro														
ORF Y	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ekinokokkoosi Y	0	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	2
Vuohi														
Tetanus Y	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Listerioosi T	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

ETELÄ-SUOMEN LÄÄNINHALLITUS

1. Helsingin alueellinen palveluyksikkö
2. Hämeenlinnan toimipaikka
3. Kouvolan alueellinen palveluyksikkö

LÄNSI-SUOMEN LÄÄNINHALLITUS

4. Turun toimipaikka
5. Tampereen alueellinen palveluyksikkö
6. Jyväskylän alueellinen palveluyksikkö
7. Vaasan alueellinen palveluyksikkö

ITÄ-SUOMEN LÄÄNINHALLITUS

8. Mikkelin toimipaikka
9. Kuopion alueellinen palveluyksikkö
10. Joensuun alueellinen palveluyksikkö

11. OULUN LÄÄNINHALLITUS

12. LAPIN LÄÄNINHALLITUS

13. AHVENANMAAN MAAKUNTA

1.2 Vuosittaiset eläintautien seurantaohjelmat

1.2.1 Vuosittaisten eläintautien seurantaohjelmien toteutumiset

BSE:n varalta tutkittiin terveitä teurastettuja eläimiä 60825 kappaletta. Kun mukaan luetaan itsestään kuolleet, hätäteurastetut, kliinisesti sairastuneet ja epäilytapaukset, tutkittiin kaiken kaikkiaan 72145 eläintä. EU:n yhteisen TSE-tautien valvontaohjelman mukaisesti Suomessa on tutkittu vuosittain kaikki yli 24 kk:n ikäiset hätäteurastetut, itsestään kuolleet ja lopetetut naudat sekä kaikki yli 30 kk:n ikäiset normaalisti teurastettavat naudat BSE-taudin varalta. Vuoden 2008 lopussa EU:n komissio myönsi Suomelle alhaiseen BSE-riskiin perustuen mahdollisuuden nostaa tutkittavien eläinten ikärajaa kaikissa nautaryhmissä 48 kuukauteen. Tutkittavien eläinten ikärajaa nostettiin 1.1.2009 alkaen, mikä vähensi tutkimusmääriä vuoden 2009 aikana merkittävästi.

Vuonna 2009 Suomessa tutkittiin 1143 lammasta ja 350 vuolta scrapien varalta. Yhtään klassista scrapie-tapausta ei todettu. Sen sijaan ensimmäistä kertaa todettiin atyyppinen scrapie yhdellä vuohella tilalla, jolla sairastuneen eläimen lisäksi oli neljä lammasta ja yksi vuohi. Tilan muita eläimiä ei lopetettu, koska atyyppinen scrapie esiintyy sporadisesti. Myös lampaiden genotyyppien tutkimuksia jatkettiin ja genotyyppauksia tehtiin yhteensä 96.

Rabieksen varalta tutkittiin 551 eläintä. Suomessa todettiin eurooppalaista lepakkoraivotautia ensimmäisen kerran elokuussa 2009. Vesisiippa (*Myotis daubentonii*) toimitettiin Eviraan tutkittavaksi rabieksen varalta, koska lepakko oli käyttäytynyt tavalla, joka viittasi raivotautiin. Lepakkoraivotautia pidetään epidemiologisesti eri tautina kuin klassista metsäraivotautia, eikä lepakkoraivotaudin löytyminen vaikuta Suomen raivotautivapaaseen asemaan.

Siipikarjan tautitilannetta seurataan lintuinfluenssan, newcastlentaudin (ND), TRT-taudin ja salmonellan varalta viranomaisien ylläpitämien valvontaohjelmien puitteissa. Vuonna 2009 ND – näytteitä tutkittiin 8117 ja TRT -näytteitä 8393.

Suomessa lintuinfluenssan esiintymistä siipikarjassa tutkitaan verinäytteistä H5- ja H7-alatyyppien vasta-aineiden varalta, koska nämä kaksi virustyyppiä voivat muuntua matalapatogeenisista vakavaa influenssaa aiheuttaviksi (ns. korkeapatogeeniset kanat). Vuonna 2009 H5- tai H7-vasta-aineita ei todettu yhdeltäkään tutkitulta tilalta, vasta-ainetutkimuksia tehtiin 3204 näytteestä.

Siipikarjan näytteet otettiin emoparvien ja kalkkunoiden osalta teurastamoilla, muiden siipikarjalajien osalta tiloilla, jolloin kunnaneläinlääkäri vastasi näytteenotosta.

Siipikarjan salmonellavalvonta kattaa broilerien, kalkkunoiden ja munintakanojen kaikki ikäpolvet. Valvontaan liittyviä näytteitä otetaan hautomoilla ja tuotantotiloilla. Vuonna 2009 ohjelma toteutui suunnitellusti, mutta rehuväliitteisen *Salmonella* Tennessee -epidemian vuoksi salmonellan esiintymisen 1 % enimmäistavoite ylittyi. Keväällä tutkittiin lyhyellä aikavälillä 834 kana- ja sikatilaa rehuepidemian johdosta. *Salmonella* Tennessee todettiin 30 kanatilalla ja 10 sikatilalla. Tutkimustulokset vahvistivat Suomen rehuepidemiaa lukuun ottamatta hyvän salmonellatilanteen myös sikojen osalta, joiden kaikkia tuotantotiloja lakisääteinen salmonellavalvonta ei koske.

Q-kuumevasta-aineiden esiintyminen lypsykarjoissa selvitettiin tutkimalla satunnaisesti valittujen lypsykarjojen tankkimaitonäytteitä. Yhteensä tutkittiin 1283 tankkimaitonäytettä. Lisäksi tutkittiin 851 tankkimaitonäytettä lypsykarjoista, joilla arvioitiin rekisteritietojen perusteella olevan lisääntynyt määrä luomisia. Näistä karjoista 253 oli mukana myös kartoitustutkimuksessa. Kaksi luomisotantaan kuuluvaa eteläsuomalaisista tiloista oli seropositiivisia (0.24 %).

Seurantaohjelmien toimeenpanolle asetetut lakisääteiset tavoitteet toteutuivat.

Muiden vuosittain toteutettavien ohjelmien tutkimukset eläinlajeittain vuonna 2009

Siat	Au- jezskyn tauti	TGE	PRRS	Sikarut- to	Sika influ- enssa	SVD	Brusella	Lepto spiroosi
Yhteensä	3040	3249	4672	3035	3086	1549	2395	281

Naudat	IBR	Leukoosi	BVD	BT
Maitonäytteet	3440	3440	11763	7527
Emolehmäkarjat	3524	-	3524	2337

Naudat	Oireilevat	KS-toiminta	Muut syyt (vien- ti)	yhteensä
Bruselloosi	110	1301	636	2047

Siiplikarja	ND	TRT	AI
Yhteensä	8117	8393	3204

Pienet märehitjät	Maedi visna	Bruselloosi	Scrapie
Lampaat		1961	1143
Vuohet		1541	350

Otantoihin liittyvät näytteet otti yleensä kunnaneläinlääkäri läänineläinlääkäriin määräkseen. Joissain tapauksissa näytteet otettiin myös veri- tai elinnäytteinä teurastamoilla, jolloin näytteenotosta vastasi teurastamon tarkastuseläinlääkäri, tai maitonäytteinä tankkimaidosta.

Vesiviljelyn tarkastuksissa ja näytteenotoissa tapahtui paljon muutoksia vuonna 2009. Valvonta muuttui osittain riskiperusteiseksi. Rapulaitokset ja luonnonravintolammikot sekä rajoitusalueiden perkaamot tulivat mukaan tarkastusten piiriin. Rapulaitokset ja luonnonravintolammikko-yritykset tulee tarkastaa joka neljäs vuosi ja terveyslupan saaneet perkaamot joka toinen vuosi.

Kalanviljelylaitosten osalta tavoitteena oli vuonna 2009 tarkastaa sisämaan lohikalanviljelylaitokset kerran vuodessa (matala riski) tai kaksi kertaa vuodessa (korkea riski). Merialueen laitokset tulee tarkastaa joka toinen vuosi (matala riski) tai kerran vuodessa (korkea riski). Laitokset, joissa on voimassa rajoittavat määräykset VHS-taudin vuoksi, tarkastetaan kerran vuodessa. Emokala- ja poikaslaitokset, Uusikaupunki-Pyhäranta-Rauma -rajoitusalueen laitokset, sekä Ahvenanmaan rajoitusalueella laitokset, joilla VHS-tautia ei ole todettu, oli tavoitteena tarkastaa kaksi kertaa vuodessa.

Vuonna 2009 tehtiin 284 tarkastusta kalanviljelylaitoksilla. Tarkastukset toteutuivat tyydyttävästi. Luonnonravintolammikkojen ja rapulaitosten tarkastukset aloitettiin osissa läänejä, tarkastukset jatkuvat vuonna 2010. Tavoitteena on että jokainen yksikkö on tarkastettu kerran neljässä vuodessa.

Tavoitteena vuonna 2009 oli, että kaikilta lohilaitoksilta otetaan virusnäytteet (VHS, IHN, IPN) vähintään joka toinen vuosi. Näiden lisäksi luonnonravintolammikko-ohjelman mukaan tulee vuosittain tutkia 60 emokalaa, 60 vastakuoriutunutta poikasta ja luonnonravintolammikon tyhjentämisen yhteydessä 1-2 lammikkoa (60 kalaa/lammikko) / hautomo. Tavoitteena oli saada yli puolet näytteistä 225 Eviran tieto-

jen mukaan toiminnassa olevalta lohilaitokselta. Virusnäytteet saatiin yhteensä 124 laitokselta. Tavoite toteutui. Näiden lisäksi tutkittiin luonnonravintolammikko-ohjelman mukaisesti näytteet 27 laitoksesta / luonnonravintolammikosta.

BKD-näytteiden osalta oli tavoitteena vuonna 2009 ottaa näytteet sisämaan emokalaja poikaslaitoksilta joka vuosi. Sisämaan ruokakalalaitoksilla tai merialueen laitoksilla BKD:ta ei tutkita. BKD-näytteet olisi pitänyt ottaa noin 106 sisämaan laitokselta. Näytteet tutkittiin 103 laitokselta ja tulos on hyvä. Särkikalalaitoksilta oli tavoitteena ottaa SVC-näytteet kerran vuodessa. SVC-näytteet otettiin siltä yhdeltä laitokselta, josta ne piti ottaa.

Gyrodactylus salaris loisen tutkimiseksi oli tavoitteena saada lohikaloja näytteeksi Tenjoen, Näätämojoen, Paatsjoen ja Tuulomajoelta alueilta. Tavoite toteutui vuonna 2009.

Kokonaisuudessaan kalanviljelylaitosten tarkastukset ja näytteenotto toteutuivat tyydyttävästi. Joissakin kunnissa/lääneissä onnistuttiin erinomaisesti, toisissa hyvin tai tyydyttävästi. Puutteita on erityisesti merialueen merikassien tarkastuksissa ja virusnäytteenotoissa. Kalanviljelylaitoksissa tapahtuu vuosittain toiminnallisia muutoksia: osa on välillä tyhjiällä (vaikka toimintaa ei ole lopetettu), ja toimintasuunta voi myös muuttua. Siksi Eviran tiedot tarkastettavien laitosten lukumääristä ovat osin puutteellisia.

Kalat					
VHS	IHN	IPN	BKD	SVC	<i>G. Salaris</i>
4561 kalaa	4561 kalaa	4561 kalaa	9635 kalaa	48 kalaa	500 kalaa
125 laitosta	125 laitosta	125 laitosta	102 laitosta	3 laitosta	luonnonlohi-kaloja ja 2 laitosta

2 TOIMIJOIDEN LAINKUULIAISUUS JA TUOTTEIDEN SÄÄNNÖSTENMUKAISUUS

Toimijoiden lainkuuliaisuutta mitataan terveystarkastusohjelmiin liittyvillä virkaeläinlääkärin valvontakäynneillä tehtyjen havaintojen kautta. Lisäksi eläintautien seurantaohjelmissa tai muulla tavoin havaittujen eläintautitapausten selvitystyöhön liittyy toimijan lainkuuliaisuuden arviointi. Seurantaohjelmiin liittyvän näytteenoton lukumäärien toteutumista seurataan keskusviranomaisasolla. Vuonna 2009 lainsäädännön yleinen noudattaminen todettiin hyväksi. Myös valvontatulokset osoittavat tilanteen pysyneen suotuisana.

2.1 Todettujen säännöstenvastaisuuksien yleisyys ja tyyppi

Todetut säännöstenvastaisuudet olivat harvinaisia. Yksittäistapauksina raportoitiin lampaanpitäjien haluttomuutta liittyä pakolliseen terveystarkastusohjelmaan sekä munaantuotantotiloilla yksittäisiä laiminlyöntejä virallisen salmonellavalvontakäynnin toteuttamisessa tai dokumentoinnissa. Ahvenanmaan tiedot eivät ole Eviran käytössä vuoden 2009 osalta.

2.2 Todettujen säännöstenvastaisuuksien analyysi

Yksittäisinä havaitut säännöstenvastaisuudet eivät vaarantaneet Suomen hyvää eläintautitilannetta tai aiheuttaneet vaaraa ihmisille vuonna 2009. Aluehallintovirastojen raporteissa todettiin kuitenkin, että valvontatietoa ei kaikilta osin kerätä riittävästi, jotta yksityiskohtainen analyysi voitaisiin tehdä. Todennäköisesti puutteita esiintyy hieman enemmän, mutta joko niitä ei raportoida lainkaan eteenpäin tai raportit eivät

tule Eviran tietoon. Säännöstenvastaisuuksien todellisella lukumäärällä ei todennäköisesti kuitenkaan ole vaikutusta analyysin tulokseen.

2.2.1 Todettujen säännöstenvastaisuuksien esiintyminen

Valvonnan ohjauksen ja toteuttamisen osalta toimintaa haittasivat vuonna 2009 muun muassa salmonellaerityistilanteen aiheuttamat lisätoimenpiteet erityisesti Länsi- ja Lounais-Suomen alueilla sekä resurssien niukkuus usealla alueella. Toisaalta siipikarjatiloiilla havaitut puutteet salmonellavalvontaohjelmassa tulivat esille todennäköisesti juuri siksi, että tiloilla tehtiin tavallista perusteellisempaa valvontaa rehuepidemian johdosta. Muutoin todetut säännöstenvastaisuudet esiintyivät tasaisesti jakautuneina.

Rikkomusten pienen määrän selittää osaltaan selkeä ja suoraviivainen lainsäädäntö ja tuottajien melko hyvä säännösten tuntemus sekä osittain tehokas valvonta. Eläinten terveyden lainsäädännön valvonnassa ei käytännössä ole juurikaan tulkinnan varaa.

2.2.2 Todetuista säännöstenvastaisuuksista seuraavien riskien luonne

Säännöstenvastaisuuksista ei aiheutunut vaaraa ihmisten tai eläinten terveydelle, sillä kyseessä oli satunnainen ohjelman noudattamatta jättäminen kyseessä olevilla tiloilla. Aiemmat terveystalvontaohjelman puitteissa tehdyt vastaavat tutkimukset kyseisillä tiloilla eivät antaneet aiheutta epällä eläintautien esiintymistä. Vuonna 2009 havaitut eläintautitapaukset eivät johtuneet tuotantotiloilla tapahtuneista säännöstenvastaisuuksista; esimerkiksi rehuperäisessä salmonellaepidemiassa ei ollut kyse eläintuotantotiloilla tapahtuneista rikkomuksista.

2.2.3 Todettujen säännöstenvastaisuuksien perimmäiset syyt

Havaitut yksittäiset säännöstenvastaisuudet johtuvat todennäköisimmin toimijoiden tietämättömyydestä ja puutteellisista seuraamuksista säännöstenvastaisuuksia todettaessa. Yksittäisten havaittujen puutteellisuuden löytymiseen ei ole kuitenkaan olemassa mitään selvää yleistä syytä tai säännönmukaisuutta.

3 AUDITOINNIT JA MUU SAATU PALAUTE

Eläintautien ilmoittamisjärjestelmää auditoitiin Eviran sisäisenä auditointina 2009 auditointisuunnitelman mukaisesti. Auditoinnissa todettiin Eviran eläintauti-ilmoitusmenettelyssä olevilla henkilöillä erinomainen ammattitaito ja vahva ote ohjeistuksen laadinnassa sekä toimiva yhteistyö eri osapuolien kesken. Auditoinnissa havaittiin kuitenkin joitakin kehittämiskohteita sekä kolme poikkeamaa eläintautien ilmoittamisjärjestelmässä ja Eviran antamissa ohjeissa. Poikkeamat liittyivät ilmoittamista koskevan Eviran ohjeen numerointiin, joka ei ole Eviran laatujärjestelmän mukainen, Eviran ohjeeseen zoonosien ilmoittamisen osalta infektioitaudeista vastaavalle lääkärille sekä ohjeiden jakeluun ja tallentamiseen Eviran TWeb-järjestelmään. Poikkeamat eivät vaaranna eläintautien ilmoittamisjärjestelmän toteutumista.

4 KORJAAVAT TOIMENPITEET

4.1 Toimijoille annetut seuraamukset ja niiden korjaavien toimenpiteiden varmistaminen

Aluehallintovirastot pyrkivät varmistamaan korjaavien toimenpiteiden toteutumisen neuvomalla ja ohjaamalla kunnallisia valvontaviranomaisia valvontatilanteissa. Aluehallintovirastot kuitenkin raportoivat, ettei niillä ole riittävästi resursseja toimijoiden oh-

jaamiseksi ja neuvomiseksi. Eläintautilain 12 - 13a §:n mukaisia hallinnollisia pakko-keinoja raportoitiin kolmen tapauksen osalta. Siipikarjan salmonellavalvontaohjelman laiminlyöntien osalta seuraamuksena oli tarkastuksen laajentaminen täydentävien ehtojen tarkastukseksi ja sitä kautta ehdotus maataloustukien osittaiseksi menettämiseksi laiminlyöntien johdosta. Muita seuraamuksia ei ole yksilöity.

4.2 Valvontajärjestelmään liittyvät korjaavat toimenpiteet

Eläintautivalvontaa pyrittiin parantamaan uudistamalla kokonaisuudessaan eläinlääkäreille suunnatut toimintaohjeet helposti leviävien eläintautien varalta. Tuottajille lähetettiin kirje ja kuvallinen ohje tärkeimmistä helposti leviävistä eläintaudeista. Samoin tuottajille lähetettiin ohjekirje sinikielitaudin mahdollisiin rokotuksiin valmistautumiseksi.

Eläinlääkäreille järjestettiin koulutusta ajankohtaisista tarttuvista eläintaudeista. Läänineläinlääkäreitä koulutettiin lisäksi neljästi vuodessa järjestettävillä läänineläinlääkärien koulutuspäivillä Evirassa. Koulutuksissa käsitellään vuosittain ajankohtaisia ja toimenpiteitä vaativia eläintautien vastustamiseen liittyviä kysymyksiä. Läänineläinlääkäreille järjestettiin lisäksi yksi erillinen koulutuspäivä liittyen sinikielitaudin rokotuksiin. Kaikki eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvontaa suorittavat läänineläinlääkärit osallistuivat koulutuksiin.

Läänineläinlääkärit kouluttivat edelleen kunnaneläinlääkäreitä samoista aihepiireistä. Lisäksi sekä Evirasta että lääninhallituksista osallistuttiin sidosryhmien järjestämiin koulutuksiin kouluttajina eläinten terveyttä koskevien säädösten noudattamisen varmistamiseksi. Evira järjesti kunnaneläinlääkäreille kaksi koulutusta salmonellatilojen saneerauksesta yhteistyössä Eläintautien torjuntayhdistyksen kanssa.

5 ARVIO VALVONNAN ONNISTUMISESTA

Eläintautivalvonnan strategiset tavoitteet saavutettiin hyvin. Eläintautitilanne helposti leviävien ja vaarallisten eläintautien osalta säilyi erinomaisena. Rehuvälitteinen *Salmonella* Tennessee -epidemia kana- ja sikatiloilla saatiin viranomaisten ja elinkeinon yhteistyöllä nopeasti hallintaan, ja tehostettu tilojen tutkiminen vahvasti Suomen hyvän salmonellatilanteen muiden salmonellan serotyypin osalta osoittaen samalla rutiinivalvonnan onnistumisen normaalitilanteessa.

Akuuttien tehtävien, erityisesti salmonellaepidemian, hoitaminen vei kuitenkin huomattavasti resursseja valvonnan ohjaukselta ja kehittämiseltä sekä rutiinivalvonnalta keskus-, alue- ja paikallistasolla. Sinikielitaudin uhkaan varautuminen vei myös huomattavan määrän keskushallinnon henkilöresursseista. Tiedonhallintajärjestelmien, kuten siipikarjarekisterin puuttuminen haittaa valvonnan tasapuolista toteuttamista ja toteutumisen arviointia.

Aluehallinnon organisaatiouudistus vaati myös osaltaan resursseja ja toiminnan järjestyneisyyden lievää viivettä joidenkin uusien Aluehallintovirastojen toimialueilla.

Tehokkuustavoitteita ei ole toistaiseksi erikseen asetettu, joten niiden toteutumista ei voida yksityiskohtaisesti arvioida. Viranomaisten välisen koordinaation arvioitiin toimivan. Valvonnan riskiperusteisuutta ja suunnitelmallisuutta tulee kehittää edelleen.